OLBA XXIII, 2015

DORYLAION KALIP YAPIMI KASELERİ

Turgay Yaşar YEDİDAĞ*

ABSTRACT

Dorylaion Moldmade Bowls

The excavation site of Dorylaion, which is now known as Şarhöyük, is located about 3 km to the North East of Eskişehir, 2 km to the South of the Porsuk river. The site is located at the junction of important roads in central Anatolia leading to the Marmara Sea, the Aegean coast and the Mediterranean region. The excavation carried out so far revealed the existence of the cultures in the Early Bronze Age, the Hittites, the Phrygians, the Hellenistic Kingdom as well as the Roman and Byzantine Empires.

The layers of the Hellenistic period were uncovered during the excavation at the central area of the mound. This Hellenistic quarter, covering 900 square meters, is formed by a series of rubble foundations, mud bricks and open air courtyards inside the structures. Another Hellenistic settlement was found in a similar plan located in the West of the mound in the West sector covering an area about 300 $m^{2.}$

Dorylaion moldmade bowls are the most reliable findings in dating the Hellenistic layers. During the archeological excavations in the site carried out from 1989 to 2009 (especially after 2005), 40 moldmade bowls and 3 fragments of molds were found. Moldmade bowls are arranged according to their type of decorations on them. They are classified in five main groups such as; Imbricate Bowls, Long Petal Bowls, Alternating Floral Bowls, Figured Bowls and Geometric Bowls.

As the limited number of the findings are not qualified to give a reliable comparison and chronological order, they are dated by analogy. In this respect, Dorylaion moldmade bowls can be dated between the last quarter of 3rd century and last quarter of 2nd century BC.

Although, findings of molds are limited, they reveal clearly the manufacturing of bowls in Dorylaion. Mold belonging to imbricate bowls, indicates the manufacturing of moldmade bowls in Dorylaion in the 2nd century. Craftsmen not only produced bowls in a usual composition but also in a quite primitive technique for the local demand.

Keywords: Phrygia Epiktetos, Eskişehir, Dorylaion, Şarhöyük, Hellenistic, Moldmade Bowls.

* Araş. Gör. Turgay Yaşar Yedidağ, Ahi Evran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Bağbaşı Yerleşkesi, Kırşehir. E-posta: tyyedidag@gmail.com

ÖZET

Dorylaion, bugünkü adıyla Şarhöyük, Eskişehir kent merkezinin 3 km kuzey doğusunda, Porsuk nehrinin 2 km güneyinde yer almaktadır. Höyük, İç Anadolu'nun Marmara Denizi'ne, Ege Kıyılarına ve Akdeniz bölgesine açılan birinci derece önemli yolların kavşak noktasındadır. Dorylaion'da bugüne kadar yapılan çalışmalarda sırasıyla, Erken Tunç Çağ, Hitit, Phryg, Hellenistik, Roma ve Bizans kültürlerinin varlığı ortaya koyulmuştur. Höyükteki Hellenistik dönem tabakaları özellikle höyüğün tam merkezinde yer alan sektörde yapılan çalışmalarda açığa çıkarılmıştır. Yaklaşık 900 m^2'lik bir alan da taş temelli, kerpiç duvarlı evlerden oluşan, evlerin aralarında açık avluların bulunduğu bir Hellenistik dönem mahallesi ortaya çıkarılmıştır. Höyüğün batısında yer alan Batı Sektörün'de yaklaşık 300 m2 lik bir alanda yine aynı karaktere sahip Hellenistik yerleşim saptanmıştır.

Hellenistik tabakaların tarihlendirilmesinde en önemli veri kaynaklarından birisi bulunan Kalıp Yapımı Kaselerdir. Ağırlıklı olarak 2005-2009 yılları arasında gerçekleştirilen kazılarda 40 adet kalıp yapımı kase ve 3 adet kalıp parçası ele geçmiştir. Bunlar, gövde dış yüzeyi üzerindeki bezeme çeşitleri kıstas alınarak sınıflandırılmıştır. Buradan yola çıkarak Dorylaion kalıp yapımı kaseleri; Üst üste Bindirilmiş Yaprak Bezemeli, Uzun Taç Yapraklı, Karışık Bitkisel Bezemeli, Figürlü ve Geometrik Bezemeli olmak üzere beş ana gruba ayrılmaktadır.

Buluntular analoji yolu ile tarihlendirilmişlerdir. Bu bağlamda genel olarak Dorylaion kalıp yapımı kaseleri için MÖ 3. yüzyıl sonu-MÖ 2. yüzyıl sonu aralığı verilebilir. Az sayıda olmasına karşın bulunan kalıplar Dorylaion'da kalıp yapımı kase yapımının varlığını da ortaya koymaktadır. Üst üste bindirilmiş kalıp yapımı kaseye ait olan bir kalıp MÖ 2. yüzyıl içinde Dorylaion'da kalıp yapımı kase yapıldığını göstermektedir. Diğer iki kalıp örneği de yerel ustaların genel olarak kullanılan kompozisyonların yanı sıra oldukça primitif şekilde, kendi beğenileri doğrultusunda, yalnızca yerel kullanıma yönelik kaseler de ürettiklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Phrygia Epiktetos, Eskişehir, Dorylaion, Şarhöyük, Hellenistik, Kalıp Yapımı Kase.

Dorylaion, bugünkü adıyla Şarhöyük, Eskişehir kent merkezinin 3 km kuzey doğusunda, Porsuk (Tymbris) nehrinin 2 km güneyinde yer almaktadır. (fig. 1-2) İç Anadolu'dan Marmara Denizi'ne, Ege Kıyılarına ve Akdeniz Bölgesine açılan birinci derece önemli yollarının kavşak noktasında[1] bulunan kent, antik yazar Strabon tarafından Aizanoi, Nakolia, Kotiaeion, Midaeion ile birlikte Phrygia Epiktetos kentleri arasında sayılmaktadır[2]. Cicero[3], Diodorus Siculus[4], Pilinius, Athenaios,

1 Darga 1993, 481-483.

2 Strabon, Geographika XII, 8,12.

3 Cicero, In Catilinam I-IV Pro Murena Pro Sulla Pro Flacco, 484-489.

4 Diodorus Siculus, Bibliothekes Historikes XIX, 66-XX.

Stephanos Byzantios'da[5] Dorylaion hakkında bilgi veren diğer antik kaynaklardır. Kentin ismi antik kaynaklarda Yunanca "Dorylaion", Latince "Dorylaeum", Arap kaynaklarında ise "Drusilya", "Adruliya", "Darauliya" olarak geçmektedir[6].

Höyükte ilk arkeolojik çalışmalar 1893 yılında G. Radet[7] ve A. Köerte tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kısa çalışmanın ardından resmi olarak ilk arkeolojik kazılar 1989 yılında Prof. Dr. A. Muhibbe Darga başkanlığından başlamış ve aralıksız olarak 2004 yılına kadar devam etmiştir[8]. 2005-2012 yılları arasında ise kazı başkanlığı Prof. Dr. Taciser Sivas tarafından yürütülmüştür[9].

Dorylaion'da bugüne kadar yapılan çalışmalarda sırasıyla, Erken Tunç Çağı, Hitit, Phryg, Hellenistik, Roma ve Bizans kültürlerinin varlığı ortaya koyulmuştur. Höyükteki Hellenistik dönem tabakaları özellikle höyüğün tam merkezinde yer alan sektörde (U12-U14;V12-V14;W12-W14) yapılan çalışmalarda saptanmıştır. (fig. 1. 3) Yaklaşık 900 m2 lik bir alanda taş temelli, kerpiç duvarlı evlerden oluşan, evlerin aralarında açık avluların bulunduğu bir Hellenistik dönem mahallesi ortaya çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra höyüğün batısında yer alan Batı Sektörün'de (J14-J16) yaklaşık 300 m^2'lik bir alanda yine aynı karaktere sahip Hellenistik yerleşim saptanmıştır (fig. 1. 4).

Höyükte ki Hellenistik tabakaların tarihlendirilmesinde en önemli veri kaynaklarından birisi; bulunan Kalıp Yapımı Kaselerdir. Ağırlıklı olarak 2005-2009 yılları arasında gerçekleştirilen kazılarda 40 adet kalıp yapımı kase ve 3 adet kalıp parçası ele geçmiştir.

Literatürde başka merkezlerde bulunan kaseler ile ilgili olarak bir çok farklı çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan bir kısmı bezeme özelliklerini kıstas alarak tasnifleme yaparken[10], bazıları ise kronolojinin net bir şekilde ortaya konmasıyla[11] öne çıkmaktadır. Bu çalışmada incelenen

5 Kavlakoğlu 2005, 12, 32-33.

6 Kavlakoğlu 2005, 13.

7 Radet 1895, 78-87.

8 Darga 1993, 481-501; Darga 1994, 351-367; Darga – Sivas 2000, 97-127; Darga 2001, 51-62; Darga – Sivas 2002, 207-218; Darga 2003, 207-218.

9 Sivas – Sivas 2014, 151-165.

10 Courby 1922, 328-366; Thompson 1934, 451-459.

11 Edwards 1975, 151-187; Edwards 1981, 189-205; Rotroff 2006, 360-376.

kaseler ise gövde dış yüzeyi üzerindeki bezeme çeşidi kıstas alınarak sınıflandırılmıştır. Buradan yola çıkarak Dorylaion kalıp yapımı kaseleri; Üst üste Bindirilmiş Yaprak Bezemeli, Uzun Taç Yapraklı, Karışık Bitkisel Bezemeli, Figürlü ve Geometrik Bezemeli olmak üzere beş ana gruba ayrılmaktadır. Gövde kısmına ait olmayan parçalar ise ayrı bir grup olarak ele alınmıştır.

Üst Üste Bindirilmiş Yaprak Bezemeli Kaseler (Kat. No. KY1-KY11)

Bezeme öğesi olarak birbiri üzerine gelecek şekilde yerleştirilmiş küçük yaprak ya da taç yaprakların kullanıldığı bu grubun en erken ve basit versiyonları MÖ 250 yıllarında ilk kez ortaya çıkan "Çam Kozalağı Bezemeli Kaseler"dir[12]. Bu kaseler bazı araştırmacılar tarafından temel olarak büyük ve küçük yapraklı kaseler olarak iki ana gruba ayrılmaktadır[13]. Dorylaion'dan ele geçen 11 örnek için yaprak tipleri üzerinden bir ayrıma gidilmiştir.

Merkezlerinde dikey bir damarın belirgin olarak işlendiği, küçük yuvarlak uçlu yapraklar bu grup içerisinde en fazla görülen bezeme öğesidir. KY1-KY4 arasındaki örnekler aynı gövde bezemesine sahiptir. KY1 çerçevesindeki bezemenin Pergamon örneklerinde yer alan paralellerine istinaden bu grup MÖ 2. yüzyıl başına tarihlendirilmektedir[14]. Bu grubun yanı sıra, merkezinde damarların belirtilmediği yuvarlak uçlu yapraklar (KY5-KY6), lotus yaprakları (KY7) ve detaylı olarak damarların gösterildiği (KY8) yuvarlak uçlu yaprakların kullanıldığı örneklerde vardır.

Bir diğer grup üçgen biçimli yaprakların kullanıldığı örneklerdir. KY10'da yer alan yapraklar doğal formlarına daha yakın gösterilmişken, KY9'daki yapraklar stilize bir biçimde yapılmıştır.

KY11'de, bu grup da ki diğer tüm örneklerden farklı olarak, kullanılan yapraklar son derece doğal bir biçimde gösterilmiştir. Buluntu, MÖ 3. yüzyıl sonu-MÖ 2. yüzyıl başı arasına tarihlenen Atina buluntularıyla da benzerlik göstermektedir[15]. Gövde üzerindeki bezemelerin doğal bir şekilde

12 Bouzek – Jansova 1974, 32.
13 Rotroff 1982, 16-17.
14 Bouzek – Jansova 1974, 69.
15 Rotroff 1982, Pl. 6, 31.

yapılmış olması ve bezemelerdeki özen göz önüne alındığında, incelenen parçalar içerisinde en erken tarihli örnek olmalıdır.

Uzun Taç Yapraklı Kaseler (Kat. No. KY12-KY18)

Sistematik ve basit bir dekorasyona sahip bu kaselerde, bezeme öğesi, kasenin tüm gövdesini kaplayan, yuvarlak uçlu uzun taç yapraklardır. Bu tip bezemeye sahip kaplar, Mısır ve Akhamenid örneklerden bildiğimiz, MÖ 4. yüzyılda Doğu Akdeniz ve Yakın Doğu'da geniş bir alana yayılmış olan, Arkaik ve Klasik dönemde Yunanistan'da sıklıkla karşılaşılan metal örneklerin taklitleridir[16]. Bu tip kaseler kabaca MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır[17].

Dorylaion'da 7 örneği bulunan bu tip kaselerde kompozisyon bakımından iki temel grubun varlığı görülmektedir. Bu gruplar taç yaprakların arasının boş bırakıldığı yalın örnekler ve taç yaprakların birbirinden nokta dizileri ile ayrıldığı örneklerdir.

Yalın örneklerden KY12 ve KY13 bezeme anlayışı bakımından tümüyle paralel iki örnektir. KY12'de çerçevede atlamalı olarak kuş ve üç ayaklı kazan kullanılırken, KY13'de yunus ve üç ayaklı kazan atlamalı olarak verilmiştir.

KY14-KY17'de sade olarak yapılmış uzun taç yaprakların aralarına nokta dizileri yerleştirilmiştir. KY15 ve KY16 numaralı örneklerin madalyon kısımları da korunmuştur. Madalyonlarda yuvarlak uçlu ve sivri uçlu yapraklar atlamalı olarak kullanılmıştır.

KY18 gövde komposizyonu bakımından yukarıda bahsedilen iki grubun karışımı şeklinde yapılmıştır. Örnekte uzun taç yaprakların hem içlerinde hem de aralarında nokta dizilerine yer verilmiştir.

Gövde kompozisyonundaki değişiklikler kronolojik olarak bir ayrımı işaret etmemektedir. Bu sebeple tüm uzun taç yapraklı kaseler için farklı merkezlerde[18] tespit edilmiş örneklerden yola çıkarak MÖ 2. yüzyıl 2. yarısı tarihini vermek mümkündür.

---

16 Rotroff 1982, 34.

17 Rotroff – Oliver 2003, 122.

18 Hellström 1965, 22.; Rotroff 1982, 35-36; Rotroff – Oliver 2003, 122-124; Edwards 1975, 176-177; Callaghan 1982, 65-67; Grace 1985, 22-23;

Karışık Bitkisel Bezemeli Kaseler (Kat. No. KY19-KY27)

Gövdeleri üzerinde temel bezeme öğesi olarak uzun lotus yaprakları ya da akanthus yapraklarının[19] yer aldığı bu örneklerde, geniş aralıklarla yerleştirilmiş olan yaprakların araları asmalar, filizler ya da farklı öğelerle doldurulmuştur[20]. Genel olarak bakıldığından Atina örneklerinde yoğun olarak lotus yaprakları kullanılırken, Yakın Doğu'da büyük akanthus yapraklarının sıklıkla tercih edildiği görülmektedir[21].

Dorylaion'da bu tip kompozisyona sahip 9 örnek bulunmuştur. Bu örnekler genel olarak MÖ 3. yüzyılın sonlarından MÖ 2. yüzyılın ortalarına kadar olan bir aralığa yerleştirilmektedir. Kompozisyonları genel olarak birbirinden oldukça farklı olan parçalarda 2 ya da 3 farklı bitkisel motif atlamalı olarak kullanılmıştır.

2'li kompozisyonlarda, palmiye yaprakları-dalgalı saplı çiçek (KY19); lotus yaprakları-dalgalı saplı çiçek ya da asma (KY20-21); lotus yaprakları-akanthus (KY25); lotus yaprakları-eğrelti otları (KY23-KY24); sivri uçlu akanthus-nokta bezemeli çiçek (KY22) ikilileri yer almaktadır. KY22'deki nadir bir bezeme öğesi olan nokta bezemeli çiçek motifinin paralelleri, Atina'da MÖ 3. yüzyılın sonu ile MÖ 2. yüzyıl başları arasına tarihlenen bir örnekte görülmektedir[22].

3'lü kompozisyonlarda ise eğrelti otları-kıvrımlı saplı çiçek ya da asma-palmiye (KY27); lotus yaprakları-asma-akanthus (KY26) dizileri yer almaktadır.

Figürlü Kaseler (Kat. No. KY28-KY32)

Courby tarafından "Bols A Decor Varie Et Corolle Vegetale" olarak adlandırılan[23] kaselerde bitkisel olarak bezenmiş kalyksin üzerinde, gövde kısmında çeşitli insan ve hayvan figürleri kullanılmıştır[24]. Bunlar dışında kalkys olmaksızın tüm gövdenin figürlerle doldurulduğu örneklerde

19 Rotroff 1982, 18.
20 Edwards 1975, 156.
21 Rotroff 1982, 18.
22 Rotroff 1982, Pl. 14, 75.
23 Courby 1922, 338.
24 Rotroff 1982, 19.

bulunmaktadır[25]. Dekorasyonda tek tek mitolojik ya da doğal hayattan figürler kullanılırken; bazı örneklerde bir av sahnesi ya da mitolojik bir hikayenin anlatıldığı kompozisyonlarda görülebilir[26]. Bu gruba ait kaseler MÖ 3. yüzyılın ortalarında üretilmeye başlanmış ve MÖ 2. yüzyıl ortalarına kadar devam etmiştir.

Dorylaion'dan KY28 nolu örnekte Triton üzerine oturmuş bir Eros figürü ve onun önünde sadece kuyruğu gözüken bir yunus(?) yer almaktadır. Komposizyonun işleniş şekli ve figürlerin tekil olarak kullanılmış olmaları nedeniyle sahne Thompson[27] ve Rotroff[28]'un sınıflandırmalarına göre Idyllic bir sahnedir. Benzerleri aracılığıyla MÖ 225-150 yılları arasına tarihlenmektedir[29]. Özellikle Attik kaselerde sıklıkla kullanılan bir motif olan Amymone-Poseidon ikilisinden elinde oinochoe ile gösterilmiş olan Amymone figürü (KY29) Dorylaion örneklerinde görülen bir diğer mitolojik figürdür. Sahnenin benzerlerine Atina[30], Korinth[31], Argos[32], Sparta[33], Pergamon[34] ve Kıbrıs[35]'da rastlanmıştır. Benzerleri aracılığıyla MÖ 225-175 yıllarına tarihlenmektedir.

KY30 numaralı örnekte bir figürün öne doğru uzattığı kolu, ileri doğru olan hareketinden dolayı havada olan dizi ve aşağıya doğru eğdiği başı görülmektedir. Bu şekilde dans eden figür örneklerinden hareketle figürün bir satyr olabileceği söylenebilir[36].

Mitolojik figürler dışında, masklar (KY31) ve Korinth düzeninde bir sütunun (KY32) bulunduğu örneklerde vardır. KY 32'de bulunan Korinth sütunu özellikle Paniscus atölyesi ürünleri içerisinde görülür ve MÖ 175-125 yılları arasına tarihlenmektedir[37].

---

25 Gürler 1994, 49.
26 Rotroff 1982, 19.
27 Thompson 1934, Fig. 45, 27.
28 Rotroff 1982, 19.
29 Thompson 1934, 19.
30 Scwabacher 1941, 188-190, Pl. 1, A, Pl. 2, B.14; Rotroff 1982, 20-21 Pl. 41, 213, 43-82, 216.
31 Edwards 1975, Pl. 67, 797.
32 Siebert 1978, 286-287, Pl. 4, A24.
33 Hobling 1925, 308, Fig. 10, t.
34 Conze 1912, 276.
35 CVA Denmark 4, 140-141, Pl. 180, 3.
36 Thomson 1934, 358, Fig. 42, C24.
37 Bouzek – Jansova 1974, 22.

Geometrik Bezemeli Kaseler (Kat. No. KY33-KY34)

Bu grup içerisindeki KY34 numaralı ilk örnek "Konsantrik Yarım Daire Kaseler"[38], "Makedon Kalkanı Dekorlu Kaseler"[39], "Makedon Dekorlu Kaseler"[40], "Kalkanlı Kaseler"[41] gibi farklı isimlerle anılan gruba aittir. Bu kaselerde gövde üzerinde konsantrik yarım daireler yer almaktadır. Dairelerin merkezinde ise rüzgar gülü, güneş motifi ya da çiçek rozeti bulunmaktadır[42].

Motifin kökeni konusunda çeşitli öneriler ortaya atılmıştır. P. Callaghan, bezeme öğesinin Korinthli keramik ustaları tarafından, MÖ 150'de Andriskos'a karşı yapılan ve zaferle sonuçlanan sefer sonunda ele geçen Makedon kalkanlarından görülerek yapılmış olabileceğini söylemektedir[43]. Thompson bezemenin Hellenistik dönemde Atinalı ustalarca tesadüfen görülen protogeometrik dönem keramiklerinden alındığını belirtirken[44], Baur, bezemenin Makedon sikkeleri üzerinde kullanılmasından dolayı Makedon atölyeleri tarafından üretilmiş olabileceğini belirtmektedir[45].

Dorylaion'dan ele geçen KY34 numaralı parçada gövde üzerinde konsantrik üç yarım daire ve bu dairelerin merkezinde, uçları sağa kıvrık şekilde yapılmış altı kollu rüzgar gülü bulunmaktadır. Benzer örneklere[46] bakıldığında MÖ 2. yüzyılın ikinci yarısı içerisinde üretilmiş olabileceği düşünülmektedir.

KY33'de ise madalyon kısmında üç konsantrik daire ve gövde üzerinde araları nokta bezemeler ile doldurulmuş yarım daireler yer almaktadır. Bu bezeme öğesi, Agora'da bulunmuş, MÖ 150-100 yılları arasına tarihlenen örneklerle paralellik göstermektedir[47].

---

38 "Concentric- Semicircle Bowls" Rotroff 1982, 38; Edwards 1975, 182.

39 "Bowls With Decoration Derived From Macedonian Shields" Bouzek – Jansova 1974, 68.

40 "Bowls with "Macedonian Decoration" Hellström 1971, 65.

41 "Shield Bowls" Rotroff – Oliver 2003, 126.

42 Kossatz 1990, Taf. 46, M742.

43 Callaghan 1978, 53-60.

44 Thomson 1934, 442.

45 Baur 1941, 241.

46 Hellström 1971; Pl. 11, 154; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 5, 99-100; Rotroff 1982, Pl. 68-89, 401.

47 Rotroff 1982, Pl. 68, 400.

Diğer Parçalar (Kat. No. KY35-KY40)

Bu grupta yalnızca çerçeve kısımları bulunan kaseler ve bir adet madalyon parçası ele alınmıştır. Bezemeler genel olarak figürlü ve bitkisel olarak iki gruba ayrılabilir.

Figürlü örneklerden KY35'de sağa yönelmiş uçan bir kuş yer almaktadır. Bu figürdeki kuşu diğer örneklerde görülen kuşlardan ayıran özellik bir obje (yılan?) taşıyor olmasıdır. Kalıp yapımı kaselerde bu tip obje taşıyan kuş motifi Courby'nin eserinde mevcuttur, ancak oradaki kuş bir halka taşımaktadır[48]. Uçan kuş motifleri, kalıp yapımı kaselerde sıklıkla kullanılan bir motif olmasına karşın özellikle Attika'da Bion atölyesi ile ilişkilendirilirler[49]. KY36 numaralı örnekte kuşlar bu kez, uçlarından fiyonklara asılı girlandlar üzerinde gösterilmiştir. Benzerlerleri Ephesos-Ion Atölyeleri ile ilişkilendirilen kaselerde görülen, KY37 numaralı örnekte ise antitetik şekilde yerleştirilmiş yunuslar ve bunların arasında çiçek rozeti yer almaktadır[50].

Bitkisel bezemeli örneklerde; rozetler (KY38), palmetler (KY38), defne yaprağı demetleri (KY39) kullanılan öğelerdir.

Bulunan bir madalyonda ise (KY40) 6 kollu rüzgar gülü (Makedon Kalkanı) motifi yer almaktadır. Parça madalyon kısmında Makedon kalkanı motifinin yer aldığı kase örnekleriyle[51] karşılaştırıldığında MÖ. 2. yüzyıl 2. yarısı içerisine tarihlenmektedir.

Kalıp Parçaları (Kat. No. KY41-KY43)

Dorylaion'da bugüne kadar yapılan çalışmalarda bulunan üç adet kalıp parçası yerleşimdeki kalıp yapımı kase üretimine işaret etmesi bakımından önemlidir. Ancak yapılan çalışmalarda ele geçen kaseler içerisinde, bu kalıplar ile yapılmış olan herhangi bir örnek saptanmamıştır.

KY41 üst üste bindirilmiş yaprak bezemeli kaseye ait bir kalıp parçasıdır. Bu tip kaseler Atina'da MÖ. 3. yüzyılın sonlarından itibaren ortaya çıkar[52].

---

48 Courby 1922, Fig.72, 40c.

49 Edwards 1986, 397.

50 Anlağan 2000, 78-79.

51 Anlağan 2000, 119, 28; Tuluk 2001, Taf. 42, 24; Callaghan 1978, Fig. 2, D.

52 Rotroff 1982, 16-17.

Korinth'de MÖ. 200 yıllarına[53] Kyme'de MÖ. 2. yüzyıl 2. çeyreğine[54], Labraunda'da MÖ. 2. yüzyıla tarihlenmektedirler[55]. Dorylaion'dan ele geçen örnekte küçük ve damarlı olarak yapılmış yapraklar üst üste gelecek şekilde ve son derece düzensiz olarak basılmışlardır.

KY42 ve KY43 numaralı kalıplar ise tamamen yerel beğeniyle yapılmış taklitlerdir. Yalnızca çerçeve kısmı bulunan KY42 numaralı örnek KY 43 ile aynı bezemeye sahiptir. Çerçeveden, madalyon kısmına kadar tümüyle korunmuş olan KY43'ün madalyon kısmı sade bırakılmış, etrafı bir yıldız ile çevrelenmiştir. Gövde kısmında atlamalı olarak damarlı yapraklar ve zikzaklar yer alırken, çerçevede ise eş kenar dörtgenlerin ortalarına konsantrik daireler yerleştirilmiştir. Çerçeveyi sınırlayan alt çizgiden ise sarmaşık yaprakları sarkmaktadır. Örnekte kalıp yapımı kaselerde kullanılan bezeme öğelerinin oldukça basit halleri yer almaktadır. Tamamen yerel kullanıma yönelik bir üretimi gösteren bu kalıp bulunduğu tabaka itibari ile MÖ 2. yüzyılın ilk yarısı içlerine tarihlenmektedir.

Sonuç

Dorylaion'da Hellenistik dönemde yaygın olarak kullanılmış olan; Üst Üste Bindirilmiş Yaprak Bezemeli (KY1-KY11), Uzun Taç Yapraklı (KY12-KY18), Karışık Bitkisel Bezemeli (KY19-KY27), Figürlü (KY28-KY32) ve Geometrik Bezemeli (KY33-KY34) kalıp yapımı kase grupları görülmektedir.

Dorylaion Hellenistik dönem tabakalarında ele geçen buluntular genel olarak çanak çömlek buluntuları ile sınırlıdır. Tabakalar için, ele geçen kalıp yapımı kaseler en belirgin tarihleyici buluntulardır. Bu sebeple kalıp yapımı kaseler analoji yolu ile tarihlendirilmiştir. Bu bağlamda genel olarak Dorylaion kalıp yapımı kaseleri için MÖ. 3. yüzyıl sonu- 2. yüzyıl sonu aralığı verilebilir.

Az sayıda olmasına karşın bulunan kalıplar (KY41-KY43) Dorylaion'da kalıp yapımı kase yapımının varlığını da açıkça ortaya koymaktadır. KY 42 numaralı üst üste bindirilmiş kalıp yapımı kaseye ait olan kalıp MÖ 2. yüzyıl içinde Dorylaion'da geleneksel bezeme anlayışında kalıp yapımı

53 Edwards 1975, 157-161.

54 Bouzek – Jansova 1974, 38.

55 Hellström 1971, 22.

kaseler yapıldığını göstermektedir. Bulundukları tabakaları itibari ile MÖ 2 yüzyıl içerisine tarihlen KY42 ve KY43 numaralı kalıp örnekleri de yerel ustaların genel olarak kullanılan kompozisyonların yanı sıra oldukça primitif şekilde, yalnızca yerel kullanıma yönelik kaseler de ürettiklerini göstermesi açısından önemlidir.

Kazı çalışmalarında bulunan kalıpların sınırlı sayıda olması ve özensizce yapılmaları Dorylaion kalıp yapımı kase üretiminin, ticari amaçlardan ziyade yalnızca yerel ihtiyaca yönelik olarak yapıldığını işaret etmektedir.

KATALOG[56]

KY1 (Fig. 5-11)

Ölçüler	:	**Ç.** 13 cm, **Y.** 6.8 cm
Hamur	:	2.5YR 6/6; az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis	:	**D.** Gley1 3/N, **İ.** 10R 5/6
Tanım-Bezeme	:	Dik, yuvarlatılmış ağız kenarlı, küresel gövdeli. Gövde üzerinde üst üste bindirilmiş, merkezlerinde dikey damarlar bulunan, yuvarlatılmış kenarlı yapraklar. Çerçevede ikili gruplar halinde merkezi bir hattan çıkan sarmaşık yaprakları ve noktalarla yapılmış çiçekler.
Analoji	:	Courby 1922, Fig. 80, 8; Hellström 1971, Pl. 10, 128; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 3, 69
Tarih	:	MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

KY2 (Fig. 5-11)

Ölçüler	**:**	**Y.** 6.1 cm
Hamur	:	2.5YR 6/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis	:	**D.-İ.** 2.5YR 4/8
Tanım-Bezeme	:	Küresel gövdeli. Gövde üzerinde üst üste bindirilmiş, merkezlerinde dikey damarlar bulunan, yuvarlatılmış kenarlı yapraklar.
Analoji	:	Courby 1922, Fig. 80, 8; Hellström 1971, 63, Pl. 10, 128
Tarih	:	MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

---

56 **Ç.** Çap, **Y.** Yükseklik, **D.** Dış, **İ.** İç.
Hamur ve firnis Renklerinin belirlenmesinde "Munsell Soil-Color Charts 2009 Year Revised, 2010 Production" kullanılmıştır.

KY3 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **Ç.** 14.8 cm, **Y.** 4.4 cm

Hamur : 5YR 7/6, az ince kum, az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 10R 5/8

Tanım-Bezeme : Hafif içe dönük, yuvarlatılmış ağız kenarlı, küresel gövdeli. Gövde üzerinde üst üste bindirilmiş, merkezlerinde dikey damarlar bulunan, yuvarlatılmış kenarlı yapraklar. Çerçevede iki kabartma çizgi arasında, alttaki çizgiden çıkan, uçları sağa kıvrık dalga motifi dizisi.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 8; Schwabacher 1941 Pl. VII-B, 16; Hellström 1971, Pl. 10, 128; Rotroff 1982, Lev. 55, 290-316; Edwards 1981, Pl. 48, C-1980-47; Kenrick 2000, Fig. 6, Nos. 58.

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

KY4 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **Y.** 2.5 cm

Hamur : 5YR 7/6, az iri kum ve az ince mika katkılı.

Firnis : **D.** Gley2 4/5PB, **İ.** 2.5YR 6/6

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerinde üst üste bindirilmiş, merkezlerinde dikey damarlar bulunan, yuvarlatılmış kenarlı yapraklar.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 8; Hellström 1971, 63, Pl. 10, 128.

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

KY5 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **Ç.** 15 cm, **Y.** 6.8 cm

Hamur : 2.5YR 6/6, az ince kum, az ince mika katkılı; orta pişmiş.

Firnis : **Ağız Kenarının İçi ve D.** 2.5YR 6/8

Tanım-Bezeme : Hafif dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlı. Gövde üzerinde üst üste bindirilmiş yuvarlak kenarlı yapraklar. Çerçevenin alt kısmında üç sıra kabartma çizgi.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 8; Hellström 1971, Pl. 10, 128.

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

KY6 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **Y.** 3.4 cm

Hamur : 5YR 7/4, az ince kum, az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 2.5YR 5/8

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerinde üst üste bindirilmiş yuvarlak kenarlı yapraklar. Çerçevenin alt kısmında üç sıra kabartma çizgi.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 8; Hellström 1971, Pl. 10, 128

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

KY7 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **Y.** 3.1 cm

Hamur : 5YR 7/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 5YR 6/8, **İ.** 2.5YR 6/8

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerinde küçük, yuvarlatılmış kenarlı lotus yaprakları.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 8; Hellström 1971, Pl. 10, 133-134.

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı.

KY8 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **Y.** 1.4 cm

Hamur : 2.5YR 6/8, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 2.5YR 6/8-2.5YR 5/8, İ. 10R 5/8

Tanım-Bezeme : Gövde üzerinde, geniş, merkezlerinde dikey damarlar bulunan, yuvarlatışmış kenarlı yapraklar. Yaprakların sağ kısımlarında çapraz, ince yivler. Çerçevede ion kymationu dizisi.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 8; Hellström 1971, Pl. 10, 135.

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

KY9 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **Y.** 2.2 cm

Hamur : 7.5YR 7/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** Gley2 4/5PB, firnisler yer yer dökülmüş.

Tanım-Bezeme : Gövde üzerinde üçgen biçimli, sivri uçlu yapraklar.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 8; Mitsopoulos-Leon, 1991 Taf. 80, D27; Ladstatter Lang-Aunger 2001, Taf. 48, 7.

Tarih : MÖ 2. yy.

KY10 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **D.** Ç. 3 cm, **Y.** 2.2 cm

Hamur : 7.5YR 6/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 7.5YR 7/8, **İ.** 2.5YR 5/8; yer yer yanık izleri.

Tanım-Bezeme : Düz dipli. Etrafı iki sıra kabartma halka ile çevrili sade madalyon. Gövde üzerinde damarları gösterilmiş, sivri uçlu, küçük yapraklar.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 8; Mitsopoulos-Leon 1991 Taf.80, D27.

Tarih : MÖ 2. yy.

KY11 (Fig. 5-11)

Ölçüler : **Y.** 4.6 cm

Hamur : 7.5 YR 6/1, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** Gley2 4/5PB

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerinde, üst üste gelecek şekilde yerleştirilmiş palmiye yaprağı dizileri.

Analoji : Rotroff 1982, 48, Pl. 6, 31.

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

KY12 (Fig. 6-12)

Ölçüler : **Ç.** 13 cm, **Y.** 4.5 cm

Hamur : 2.5YR 6/8, az ince kum, az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 10R 4/6-10R 3/3

Tanım-Bezeme : Hafif dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlı, küresel gövdeli. Gövde üzerinde, içlerinde kabartma noktalar bulunan taç yapraklar. Çerçevede iki kabartma çizgi arasında kabartma noktalarla oluşturulmuş çerçeve içerisinde atlamalı olarak yerleştirilmiş uçan kuşlar ve üç ayaklı kazan motifleri.

Analoji : Courby 1922, Fig. 72, 43; Thompson 1934, Fig. 42, C24, Fig. 49, C46; Jones 1950, Fig. 130, 163-164; Bouzek, Jansova, 1974 Fig. 3, 57; Edwards, 1975 Pl. 77, 898; Rotroff, 1982 Pls. 28, 152-154, 29, 155; Ladstatter, Lang-Auinger 2001, Taf. 48, 10; Dereboylu 2001, Taf. 18, 134.

Tarih : MÖ. 2. yy. 2. yarısı

KY13 (Fig. 6-12)

Ölçüler : **Ç.** 13, **Y.** 6.4 cm

Hamur : 2.5YR 6/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 10R 5/8

Tanım-Bezeme : Dışa çekik, yuvarlatılmış ağzı kenarlı, küresel gövdeli. Kalykste bir sıra küçük yaprak. Gövde üzerinde içlerinde kabartma noktaları bulunan taç yapraklar. Çerçevede atlamalı olarak yerleştirilmiş üç ayaklı kazan ve sağa yönelmiş yunus motifleri; çerçevenin altından iki kabartma çizgi arasında kabartma nokta dizisi.

Analoji : Thompson 1934, Fig. 48, C.31; Jones 1950, Fig. 130, 163-164; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 3, 57; Ladstatter, Lang-Auinger 2001, Taf. 48, 10; Dereboylu 2001, Taf. 18, 134.

Tarih : MÖ 2. yy. 2. yarısı

KY14 (Fig. 6-12)

Ölçüler : **Y.** 3.6 cm

Hamur : 5YR 7/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; orta pişmiş.

Firnis : 5YR 5/3

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Madalyon kısmı kabartma bir çerçeve ile çevrelenmiş. Gövde üzerinde taç yapraklar ve bunların arasında kabartma nokta dizileri. Çerçevenin altında iki kabartma çizgi arasında uzanan kabartma nokta dizisi.

Analoji : Baur 1941, Fig. 7; Schwabacher 1941, Pl. VII, 5; Jones 1950, Fig. 129, 154, Fig. 130, 163; Rotroff 1982, Pl. 61, 337; Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 83, D39; Civelek 1994, Lev. 35, 89; Dereboylu 2001, Taf. 18, 135, 142.

Tarih : MÖ 2. yy. 2. yarısı

KY15 (Fig. 6-12)

Ölçüler : **Y.** 3.8 cm

Hamur : 2.5YR 7/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 2.5YR 7/6

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Madalyonda çiçek rozeti. Gövde üzerinde taç yapraklar ve bunların arasında kabartma nokta dizileri. Çerçevenin altında iki kabartma çizgi arasında uzanan kabartma nokta dizisi.

Analoji : Baur 1941, Fig. 7; Schwabacher 1941, Pl. VII, 5; Jones 1950, Fig. 129, 154, Fig. 130, 163; Rotroff 1982, Pl. 61, 337; Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 83, D39; Civelek 1994, Lev. 35, 89; Dereboylu 2001, Taf. 18, 135, 142.

Tarih : MÖ 2. yy. 2. yarısı

KY16 (Fig. 6-12)

Ölçüler : **Y.** 4.5 cm

Hamur : 5YR 7/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** Gley 1 5/N

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Madalyonda çiçek rozeti, madalyonun etrafında iki kabartma çizgi arasında "S" dizisi. Gövde üzerinde taç yapraklar ve bunların arasında kabartma nokta dizileri.

Analoji : Baur 1941, Fig. 7; Schwabacher 1941, Pl. VII, 5; Jones 1950, Fig. 129, 154, Fig. 130, 163; Rotroff 1982, Pl. 61, 337; Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 83, D39; Civelek 1994, Lev. 35, 89; Dereboylu 2001, Taf. 18, 135, 142.

Tarih : MÖ 2. yy. 2. yarısı

KY17 (Fig. 6-12)

Ölçüler : **Y.** 1.5 cm
Hamur : 7.5YR 7/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis : **D.-İ.** 5YR 5/3
Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerimde taç yapraklar ve bunların arasında kabartma nokta dizileri. Çerçevenin alt kısmında kabartma çizgi.
Analoji : Baur 1941, Fig. 7; Schwabacher 1941, Pl. VII, 5; Jones 1950, Fig. 129, 154, Fig. 130, 163; Rotroff 1982, Pl. 61, 337; Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 83, D39; Civelek 1994, Lev. 35, 89; Dereboylu 2001, Taf. 18, 135, 142.
Tarih : MÖ 2. yy. 2. yarısı

KY18 (Fig. 6-12)

Ölçüler : **Y.** 3.9 cm
Hamur : 2.5YR 6/8, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis : **D.-İ.** 2.5YR 6/8
Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerinde içleri kabartma nokta bezemeli taç yapraklar ve aralarında kabartma nokta dizileri.
Analoji : Courby 1922, Fig. 81, 3.
Tarih : MÖ 2. yy. 2. yarısı

KY19 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Y.** 4.5 cm
Hamur : 7.5YR 6/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis : **D.-İ.** 5YR 6/8
Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerinde atlamalı olarak yerleştirilmiş palmiye yaprakları ve çiçekler.
Analoji : Courby 1922, Fig. 81, 5; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 4, 85, 87; Civelek 1994, Lev. 33, 78.
Tarih : MÖ 2. yy. başı

KY20 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Y.** 3.3 cm
Hamur : 7.5 YR 7/6, az ince kum, az ince mika ve az ince kireç katkılı; iyi pişmiş.
Firnis : **D.** 7.5 YR 6/6, **İ.** 7.5YR 5/8
Tanım-Bezeme : Gövde üzerinde lotus yaprakları ve aralarında zik zak yapan çiçek (asma?) sapları.
Analoji : Courby 1922, Fig. 81, 2; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 4, 85, 88.
Tarih : MÖ 2. yy. başı

KY21 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Y.** 3 cm
Hamur : 7.5YR 6/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis : **D.** 2.5YR 6/8, İ. 2.5YR 6/6
Tanım-Bezeme : Gövde üzerinde sapı zik zak yapan asma.
Analoji : Bouzek, Jansova 1974, Fig. 4, 85, 88, 90.
Tarih : MÖ 2. yy. başı

KY22 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Ç.** 13 cm, **Y.** 6.8 cm
Hamur : 2.5YR 6/8, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis : **D.-İ.** 2.5YR 5/8
Tanım-Bezeme : Dışa dönük, yuvarlatılmış ağız, kenarlı, küresel gövdeli. Gövde üzerinde atlamalı olarak yerleştirilmiş uçları sivri şekilde bitirilmiş lotus yaprakları ve sola kıvrık kabartma şeritlerin etrafına konulan nokta dizileri ile oluşturulmuş çiçekler. Bunların üzerinde, uçları yukarı bakacak şekilde yerleştirilmiş yumurta dizisi.
Analoji : Rotroff 1982, Pl. 14, 75.
Tarih : MÖ 225-175

KY23 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Y.** 2.4 cm
Hamur : 7.5 YR 7/3, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis : **D.** 2.5 YR 5/8, İ. 5 YR 6/8
Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Kalyks kısmında küçük çiçekler. Gövde üzerinde atlamalı olarak yerleştirilmiş eğrelti otları ve lotus yaprakları.
Analoji : Courby 1922, Fig. 81, 1; Edwards 1975, Pl. 66, 795.
Tarih : MÖ. 3. yy. son çeyreği

KY24 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Y.** 3.5 cm
Hamur : 2.5YR 6/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.
Firnis : **D.** 10R 5/8, İ. 2.5YR 4/3
Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerinde atlamalı olarak yerleştirilmiş eğrelti otları ve akanthus yaprakları ve bu yaprakların aralarında sekiz yapraklı çiçek rozetleri.
Analoji : Courby 1922, Fig. 81, 6; Waage 1948, Fig. 12, 6; Tuluk 2001, Taf. 32, 7.
Tarih : MÖ 3. yy. son çeyreği

KY25 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Y.** 1.9 cm

Hamur : 5YR 6/6, az ince kum ve az ince mika katkılı.

Firnis : **D.-İ.** 2.5YR 6/8

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Madalyonda iki yaprağı gözüken çiçek rozeti; gövde üzerinde atlamalı olarak yerleştirilmiş akanthus ve lotus yaprakları.

Analoji : Courby 1922, Fig. 81, 1, 6; Civelek 1994, Lev. 34, 83; Dereboylu 2001, Taf. 15, 96.

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-2. yy. ortası

KY26 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Ç.** 13 cm, **Y.** 6.9 cm

Hamur : Gley 1 5/N, az ince kum ve az ince mika katkılı; orta pişmiş.

Firnis : **Ağzı Kenarı D.** 7.5YR 6/4, **Gövde D.** 5 Y 2/1

Tanım-Bezeme : Hafif dışa çekik, sivriltilerek bitirilmiş ağız kenarlı, küresel gövdeli. Madalyonda on yapraklı çiçek rozeti. Kalykste bir sıra küçük lotus dizisi. Gövde üzerinde atlamalı olarak yerleştirilmiş lotus yaprakları, sapı kabartma noktalarla yapılmış asmalar ve akanthus yaprakları, bitkisel bezememin üst kısmında küçük konsantrik daireler ve merkezlerinde nokta. Çerçevede iki kabartma çizgi arasında makara inci dizisi ve üst kısmında üçlü defne yaprağı demetleri.

Analoji : Courby 1922, Fig. 81, 1, 6; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 4, 90; Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 77, D8.

Tarih : MÖ 3. yy. son çeyreği

KY27 (Fig. 7-13)

Ölçüler : **Y.** 1.7 cm

Hamur : 5YR 7/8, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 2.5YR 6/8, **İ.** 2.5YR 5/8

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Madalyon kısmında konsantrik iki kabartma daire ve daireler arasında kabartma noktalar. Kalkysde atlamalı olarak yerleştirlmiş, eğrelti otları, kıvrımlı saplı çiçekler (asmalar ?) ve palmiye yaprakları.

Analoji : Courby 1922, Fig. 81, 5; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 4, 90; Kossatz 1990, Abb. 2, M47; Rotroff, Oliver 2003, Pl. 86, 497.

Tarih : MÖ 3. yy. son çeyreği

KY28 (Fig. 8-14)

Ölçüler : **Y.** 4.5 cm

Hamur : 5YR 7/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 2.5YR 5/8, İ. 2.5YR 3/2

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Kalyksde eğrelti otları; gövde üzerinde sağa yönelmiş triton ve onu süren Eros. Önünde muhtemelen bir yunusun kuyruk kısmı. Gövdenin üst kısmında iki kabartma çizgi arasında kabartma noktalar.

Analoji : Thompson 1934, Fig. 45, C27; Rotroff 1982, Pl. 28-78, 152; 27-78, 147.

Tarih : MÖ 3. yy. son çeyreği-MÖ 2. yy. ilk yarısı

KY29 (Fig. 8-14)

Ölçüler : **Y.** 4.9 cm

Hamur : 2.5YR 6/8, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 2.5YR 5/8-2.5YR 4/6

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli. Gövde üzerinde dikdörtgen, ortasında bir çizgi ile ikiye ayrılmış obje, yanında küçük yaprak. Bunların üzerinde iki kabartma çizgi arasında, frontal olarak gösterilmiş, peploslu, elinde oinochoe tutan Amymone figürü.

Analoji : Conze 1912, 276; Courby 1922, Fig. 70, 18; Thompson 1934, Fig. 49, C42; Scwabacher 1941, Pl. 1, A, Pl.2, B.14; Bouzek, Jonsova 1974, Fig. 1, MB22; Rotroff 1982, Pl. 43-82, 216, 44-82, 225, Edwards 1975, Pl. 67, 797.

Tarih : MÖ 3. yy. son çeyreği-MÖ 2. yy. ilk çeyreği

KY30 (Fig. 8-14)

Ölçüler : **Y.** 4.4 cm

Hamur : 5YR 7/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 2.5YR 5/8

Tanım-Bezeme : Gövde üzerinde dans eden satyr(?) figürü.

Analoji : Thompson 1934, Fig. 42, c24, Fig.43, C25.

Tarih : –

KY31 (Fig. 8-14)

Ölçüler : **Ç.** 11 cm, **Y.** 4 cm

Hamur : 2.5YR 6/8, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 10R 5/8

Tanım-Bezeme : Küresel gövdeli, yuvarlatılmış ağız kenarlı. Gövde üzerinde yan yana dizilmiş gülen tiyatro maskları. Maskların altında bitkisel bir motif.

Analoji : Waage 1948, Fig. 14, 15; Edwards 1956, Pl. 41, 46-47,49; Edwards 1975, Pl. 38, 873, Pl. 76, 874.

Tarih : –

KY32 (Fig. 8-14)

Ölçüler : **Ç.** 18 cm, **Y.** 5.7 cm

Hamur : 2.5YR 6/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** Gley1 5/N

Tanım-Bezeme : Hafif dışa çekik, sivri şekilde bitirilmiş ağız kenarlı. Gövde üzerinde Korinth düzeninde bir sütun ve yanında bitkisel motif. Çerçevede ion kymationu dizisi.

Analoji : Courby 1922, Fig. 80, 11; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 1, 2-22; Edwards 1981, Pl. 48, c-1980-47; Radt, De Luca 2003, Pl. VI, 3.

Tarih : MÖ 2. yy. ilk çeyreği-MÖ 2. yy. üçüncü çeyreği

KY33 (Fig. 8-15)

Ölçüler : **Y.** 1 cm

Hamur : 5 YR 7/6, az orta kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 10 R 5/8

Tanım-Bezeme : Madalyonda konsantrik üç daire; gövde üzerinde yarım daireler ve bunların arasında kabartma noktalar.

Analoji : Hellström 1971, Pl. 11, 152; Rotroff 1982, Pl. 68, 400; Mitsopoulos-Leon 1991, Taf. 85, D48.

Tarih : MÖ 2. yy. 2. yarısı-MÖ 1. yy.

KY34 (Fig. 8-15)

Ölçüler : **Ç.** 15 cm, **Y.** 6.5 cm

Hamur : 2.5 YR 6/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 2.5YR 4/3

Tanım-Bezeme : Hafif dışa çekik, sivri şekilde bitirilmiş ağız kenarlı, küresel gövdeli. Gövde üzerinde iç içe üç yarım daire ve merkezde uçları sağa kıvrık altı kollu rüzgar gülü (Makedon Kalkanı). Gövdenin hemen üzerinde iki kabartma çizgi arasında kabartma nokta dizisi. Çerçevede atlamalı olarak yerleştirilmiş palmet ve çiçek rozetleri.

Analoji : Zahn 1908, 64, 24; Jones 1950, Fig. 129, 158; Schäfer 1968, Taf. 51, MB119; Hellström 1971; Pl. 11, 154; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 5, 99-100; Rotroff 1982, Pl .68-89, 401; Tuluk 2001, Taf. 42, Abb 15a: KatNr.24, Abb 15b: Kat.Nr.24; Rogl 2001, Taf. 62, RB11.

Tarih : MÖ 2. yy. 2. yarısı

KY35 (Fig. 9-16)

Ölçüler : **Ç.** 13 cm, **Y.** 5 cm

Hamur : 5YR 7/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 2.5YR 5/8, İ. 2.5YR 4/2

Tanım-Bezeme : Dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlı, küresel gövdeli. Çerçevede kabartma çizgiler arasındaki nokta dizilerle sınırlandırılmış bordürde sağa yönelmiş uçan kuş. Kuşun pençelerinde bir obje (yılan?).

Analoji : Courby 1922, Fig. 72, 40c; Thompson 1943, Fig. 42, C24; Edwards 1975, Pl. 37, 805; Rotroff 1982; Pl. 28, 152, 154.

Tarih : MÖ 3. yy. sonu-MÖ 2. yy. başı

KY36 (Fig. 9-16)

Ölçüler : **Ç.** 14 cm, **Y.** 5 cm

Hamur : 5YR 7/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 5Y 2/1

Tanım-Bezeme : Dışa dönük, yuvarlatılmış ağız kenarlı, küresel gövdeli. Çerçevede uçları fiyonklara asılı girlandlar ve üzerlerinde kuşlar. Bunun üzerinde iki kabartma çizgi ile sınırlanmış bordürde yumurta dizisi.

Analoji : Zahn 1908 Pl. 61, 21b; Thompson 1934, Fig. 39, C21; Edwards 1956; Pl. 40, 32a; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 3, 39, 52; Bouzek 1990, Fig. 28, 2.

Tarih : MÖ 2. yy. ilk yarısı

KY37 (Fig. 9-16)

Ölçüler : **Y.** 4.4 cm

Hamur : 5YR 7/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 2.5 YR 4/8

Tanım-Bezeme : Dışa dönük, yuvarlatılmış ağız kenarlı, ağızdan gövdeye geçişte hafif "S" kıvrımlı. Çerçevede antitetik olarak yerleştirilmiş yunuslar ve aralarında çiçek rozetleri, onların üzerinde iki kabartma çizgi arasında makara dizisi ve üzerinde yumurta dizisi.

Analoji : Thompson 1934, Fig. 48, C31; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 3, 57; Anlağan 2000, 79.

Tarih : –

KY38 (Fig. 9-16)

Ölçüler : **Ç.** 14 cm, **Y.** 5.3 cm

Hamur : 7.5 YR 6/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 2.5YR 4/6- 10 YR 3/2

Tanım-Bezeme : Hafif içe çekik, sivriltilmiş ağız kenarlı, küresel gövdeli. Kabartma nokta dizileri ile sınırlandırılmış bordürde atlamalı olarak yerleştirilmiş sekiz yapraklı çiçek rozeti ve palmet.

Analoji : Hellström 1971, Pl. 9, 100-101; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 3, 55; Kossatz 1990, Taf. 48, M351; Mitsopoulos-Leon 1991; Taf. 87, D55.

Tarih : –

KY39 (Fig. 9-16)

Ölçüler : **Ç.** 14 cm, **Y.** 4.50 cm

Hamur : 5YR 7/6, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.-İ.** 10 YR 3/2

Tanım-Bezeme : Dışa çekik, yuvarlatılmış ağız kenarlı, küresel gövdeli. Çerçevede üçlü defne yaprağı demetleri, bunların üzerimde iki kabartma çizgi arasında kabartma boncuk dizisi.

Analoji : Zahn 1908, 53, 8-54, 11a-b; Courby 1922, Fig. 76, 21; Waage 1948, Fig. 10, 42; Jones 1950, Fig. 131, j; Schafer 1968, Abb. 19, Z109; Bouzek, Jansova 1974, Fig. 3, 67; Edwards 1981, Pl. 48, C-1980-47; Gürler 1994, Lev. 24, 114; Civelek 1994, Lev. 24, 54; Rogl 2001 Taf. 65-69, RB23.

Tarih : MÖ. 2. yy.

KY40 (Fig. 9-16)

Ölçüler : **Y.** 0.5 cm

Hamur : 7.5YR 6/4, az ince kum ve az ince mika katkılı; iyi pişmiş.

Firnis : **D.** 10YR 5/3, İ. 7.5YR 6/6

Tanım-Bezeme : Madalyon. Etrafı kabarma daire ile çevrili, uçları sola kıvrık, altı kollu rüzgar gülü (Makedon Kalkanı).

Analoji : Anlağan 2000, 119, 28; Tuluk 2001, Taf. 42, 24; Callaghan 1978, Fig. 2, D.

Tarih : MÖ. 2. yy. 2. yarısı

KY41 (Fig. 10-17)

Ölçüler : Y. 3.4 cm

Hamur : 10YR 6/2, az ince mika katkılı.

Firnis : –

Tanım-Bezeme : Kalıp ağız parçası. Gövde üzerinde üst üste bindirilmiş yaprak bezemeleri. Yaprakların ortasında iki merkezi damar ve sağ taraflarından ince damarlar. Yaprakların üzerinde yumurta dizisi.

Analoji : –

Tarih : –

KY42 (Fig. 10-17)

Ölçüler : **Y.** 2.3 cm

Hamur : 7.5YR 4/4, az ince kum ve az ince mika katkılı.

Firnis : –

Tanım-Bezeme : Kalıp ağız parçası. Çerçevede yan yana bir düz bir ters olarak yerleştirilmiş üçgenler. Üçgenlerden ters olanın içerisinde nokta bezemeler.

Analoji : –

Tarih : MÖ 2. yy. ilk yarısı

KY43 (Fig. 10-17)

Ölçüler : **Ç.** 22 cm, **Y.** 9.9. cm

Hamur : 7.5YR 4/4, az ince kum ve az ince mika katkılı.

Firnis : –

Tanım-Bezeme : Kalıp. Ortası boş bırakılmış madalyonun etrafında yedi kollu yıldız; gövde üzerinde yıldızın kolları arasından çıkan, kenarları yuvarlatılmış, damarlı yapraklar ve bu yaprakların arasında yıldızın kollarından çıkan zikzaklar. Çerçevede iki çizgi arasında düzensiz eşkenar dörtgenler ve ortalarında iki konsantrik daire. Eşkenar dörtgenlerin üst taraflarından oluşan üçgenlerin içlerinde ufak delikler. Çerçeveyi sınırlayan alt çizgiden sarmaşık yaprakları sarkmakta.

Analoji : –

Tarih : MÖ 2. yy. ilk yarısı

Bibliyografya ve Kısaltmalar

Anlağan 2000 — Anlağan, T., Sadberk Hanım Müzesi "Kalıplı Kaseler ve Karbartmalı Kaplar", İstanbul.

Baur 1941 — Baur, S. V. V., "Megarian Bowls in the Rebecca Darlington Stoddard Collection of Greek and Italian Vases in Yale University", AJA 45, 229-248.

Bouzek 1990 — Bouzek J., Studies of Greek Pottery In The Black Sea Area, Prague.

Bouzek – Jansova 1974 — Bouzek J. – L. Jansova, "Megarian Bowls", Anatolian Collection of Charles University: Kyme I, 13-76.

Callaghan 1978 — Callaghan, P. J., "Macedonian Shields, Shield-bowls and Corinth: A Fixed Point in Hellenistic Ceramic Chronology?", Athens Annals of Archaeology 11, 53-60.

Callaghan 1982 — Callaghan, P., "On The Origin Of The Long Petal Bowl", Institute of Classical Studies 29, 63-68.

Cicero — Cicero, In Catilinam I-IV Pro Murena Pro Sulla Pro Flacco, Çeviren: C. Macdonald, Loeb Classical Library, 1976.

Civelek 1994 — Civelek, A., Phokaia Kalıp Yapımı Kaseleri (Ege Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.

Conze 1913 — Conze, A., Stadt und Lndschaft, Altertümer von Pergamon, Band I, Berlin.

Courby 1922 — Courby, F., Les Vases Grecs: A Reliefs, Paris.

CVA Denmark 4 — Corpvs Vasorvm Antiqvorvm, Denmark Copenhague: Museé National, 1931, (Çevirimiçi) http://www.cvaonline.org

Darga 1993 — Darga, M., "Şarhöyük-Dorylaion Kazıları (1989-1992)", KST XV/1, 481-501.

Darga 1994 — Darga, M., "1993 Yılı Şarhöyük-Dorylaion (Eskişehir) Kazıları", KST XVI/1, 351-367.

Darga 2001 — Darga, M., "Şarhöyük-Dorylaion 1999 Yılı Kazı Çalışmaları", KST 22/2, 51-62.

Darga 2003 — Darga, M., "2001 Yılı Şarhöyük/Dorylaion Kazısı ve Karatuzla Nekropolü Temizlik Çalışmaları", KST 24/2, 47-58.

Darga – Sivas 2000 — Darga, M. – H. Sivas, "Şarhöyük-Dorylaion Kazı Çalışmaları 1997-1998", Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 1-2, 97-127.

Darga – Sivas 2002 — Darga, M. – H. Sivas, "2000 Yılı Şarhöyük-Dorylaion Kazıları", KST 23/2, 207-218.

Dereboylu 2001 — Dereboylu, E., "Weißgrundige Keramik und hellenistische Reliefbecher aus dem Hanghaus 2 in Ephesos", Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos, 21-42.

Diodorus Siculus — Diodorus Siculus, Bibliothekes Historikes, XIX, 66-XX. (çev. R. M. Geer), London, 1933.

Edwards 1981 Edwards, C. M., "Corinth 1980: Molded Relief Bowls", Hesperia 50/2, 189-210.

Edwards 1986 Edwards, C. M., "Corinthian Moldmade Bowls: The 1926 Reservoir", Hesperia 55/4, 389-419.

Edwards 1956 Edwards G. R., "Hellenistic Pottery", Hesperia Supplements: Small Object From Pnyx:2, Vol.20, 79-241.

Edwards 1975 Edwards, G. R., Corinthian Helenistic Pottery, Corinth VII/III, New Jersey.

Grece 1985 Grace, V., "The Middle Stoa Dated by Amphora Stamps", Hesperia 54/1, 1-54.

Gürler 1994 Gürler, B., Metropolis'in Hellenistik Dönem Seramiği (Ege Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir.

Hellström 1971 Hellström, P., Labraunda: Pottery of Classical and Later Date Terracotta Lamps and Glass, Lund.

Hobling 1925 Hobling, M. B., "Excavation At Sparta, 1924-25: 5.Greek Relief-Ware From Sparta, The Annual of the British School at Athens XXVI., 277-310.

Jones 1950 Jones, F. F., "The Pottery", Excavations at Gözlü Kule, Tarsus, Volume 1: The Hellenistic and Roman Periods, Princeton.

Kavlakoğlu 2005 Kavlakoğlu M., Phrygia Epiktetos Kentlerinden Dorylaion-Dorylaeum Antik Kenti (Anadolu Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.

Kenrick 2000 Kenrick, P., "Fine Wares From The City Wall Section At Bait Nawashi (Area XLII)", Archäologischer Anzeiger 2000/2 , 235-265.

Kossatz 1990 Kossatz, A., Funde Aus Milet: Die Megarischen Becher, Teil 1, Berlin.

Mitsopoulos-Leon 1991 Mitsopoulos-Leon, V., Die Basilika Am Staatsmarkt In Ephesos Kleinfunde: 1.Teil: Keramik hellenistischer und römischer Zeit, Forshungen In Ephesos IX 2/2, Wien.

Radet 1895 Radet G., "En Phrygie. Rapport sur une Mission Scientifique en Asie Mineure" Nauvelles Archives des Missions Scientifiques et Litteraires 6, 78-87.

Radt 2003 Radt, W., "Grabungen im Fundamet des Pergamonaltars. Grobe Keramik-Graue Sondergruppe-Lampen", Varia Anatolica XV, 3-8.

Rogl 2001 Rogl, C., "Eine Vorschau zu den reliefverzierten Trikbechern der ephesischen Monogram-Werksätte", Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos, 99-112.

Rotroff 1982 Rotrof, S. I., Hellenistic Pottery Athenian and Imported Moldmade Bowls, The Athenian Agora XXII, New Jersey.

Rotroff 2006 Rotroff, S. I., "The Introduction of Moldmade Bowl Revisited: Tracking a Hellenistic Innovation", Hesperia 75/3, 357-378.

Rotroff – Oliver 2003 Rotroff, S. – A. Oliver, The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Through 1994, Cambridge.

Schäfer 1968 Schäfer, J., Hellenistische Keramik Aus Pergamon, Pergamenische Forschungen 2, Berlin.

Schwabacher 1941 Schwabacher, W., "Hellenistische Reliefkeramik im Kerameikos", AJA 45/2, 182-228.

Siebert 1978 Siebert, G., Recherches Sur Les Ateliers De Bols A Reliefs Du Peloponnese A L'epoque Hellenistique, Paris.

Sivas – Sivas 2014 Sivas, T. – H. Sivas, "Şarhöyük/Dorylaion Kazıları 2005-2012", KST 35 151-165.

Strabon Strabon, Geographika XII-XIII-XIV (çev. A. Pekman), Ankara, 2000.

Thompson 1934 Thompson, A. H., "Two Centuries of Hellenistic Pottery", Hesperia 3/4, 311-476.

Tuluk 2001 Tuluk, G., "Hellenistische Reliefbecher Im Museum Von Ephesos", Studien zur hellenistischen Keramik in Ephesos, 51-69.

Waage 1948 Waage, F. O., "Hellenistic and Roman Tableware of North Syria", Antioch on the Orantes IV art One: Ceramic and Islamic Coins, 1-60.

Zahn 1908 Zahn, R., "Hellenistische Reliefgefasse Aus Südrussland", Jahrbuch des Deutschen Archaeologischen Institus 23, 45-77.

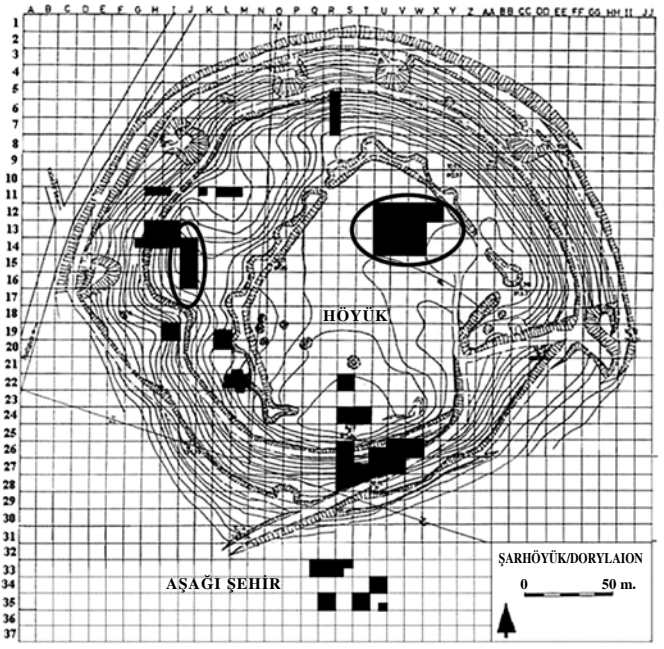

Fig. 1 Dorylaion'un Topografik Planı ve Kazısı Yapılan Alanlar

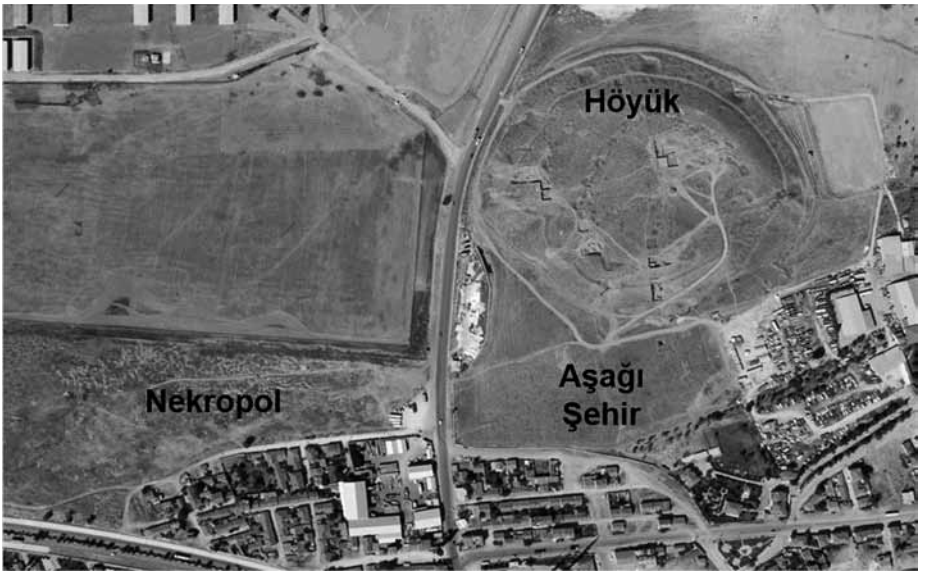

Fig. 2 Dorylaion'un Konumu

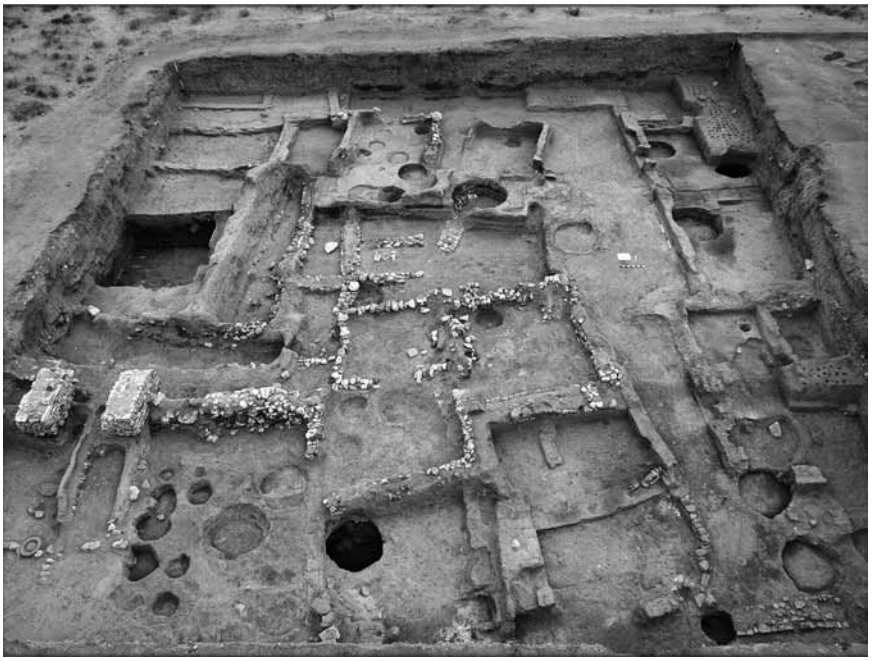

Fig. 3 U12-U14, V12-V14, W12-W14 Plankareleri Hellenistik Dönem Tabakası

Fig. 4 J14-J16 Plankareleri Hellenistik Dönem Tabakası

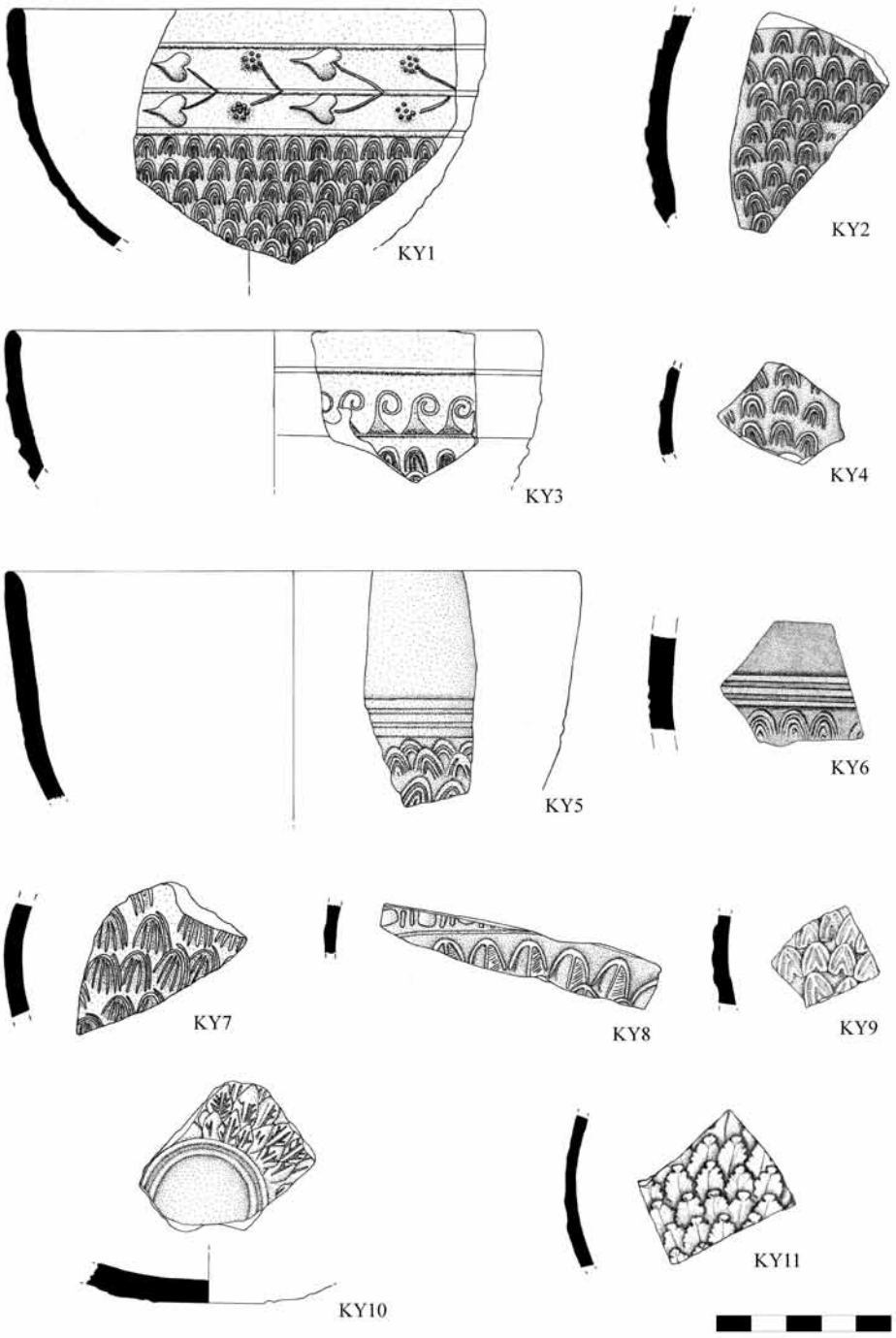

Fig. 5 Üst Üste Bindirilmiş Yaprak Bezemeli Kaseler

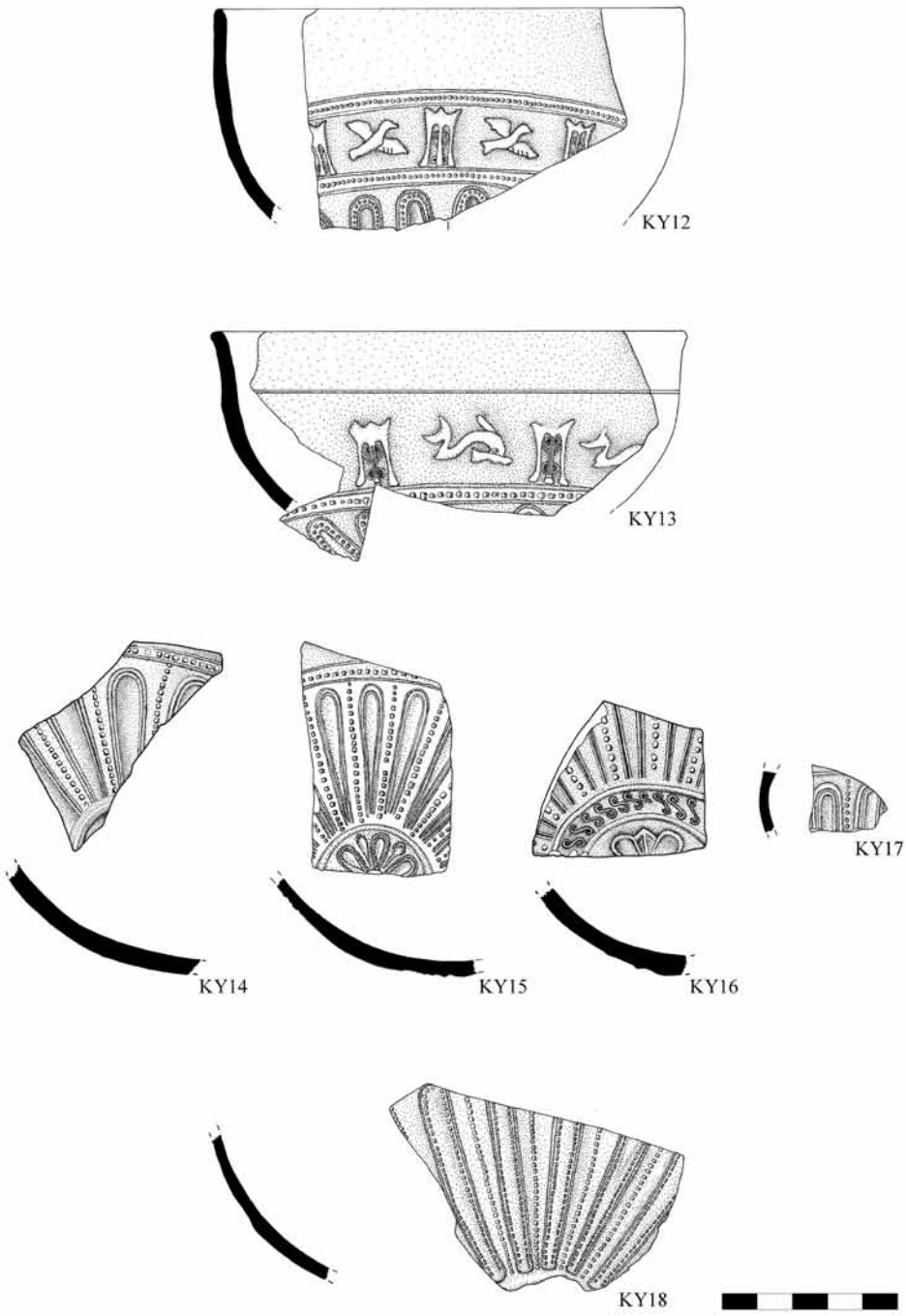

Fig. 6 Uzun Taç Yapraklı Kaseler

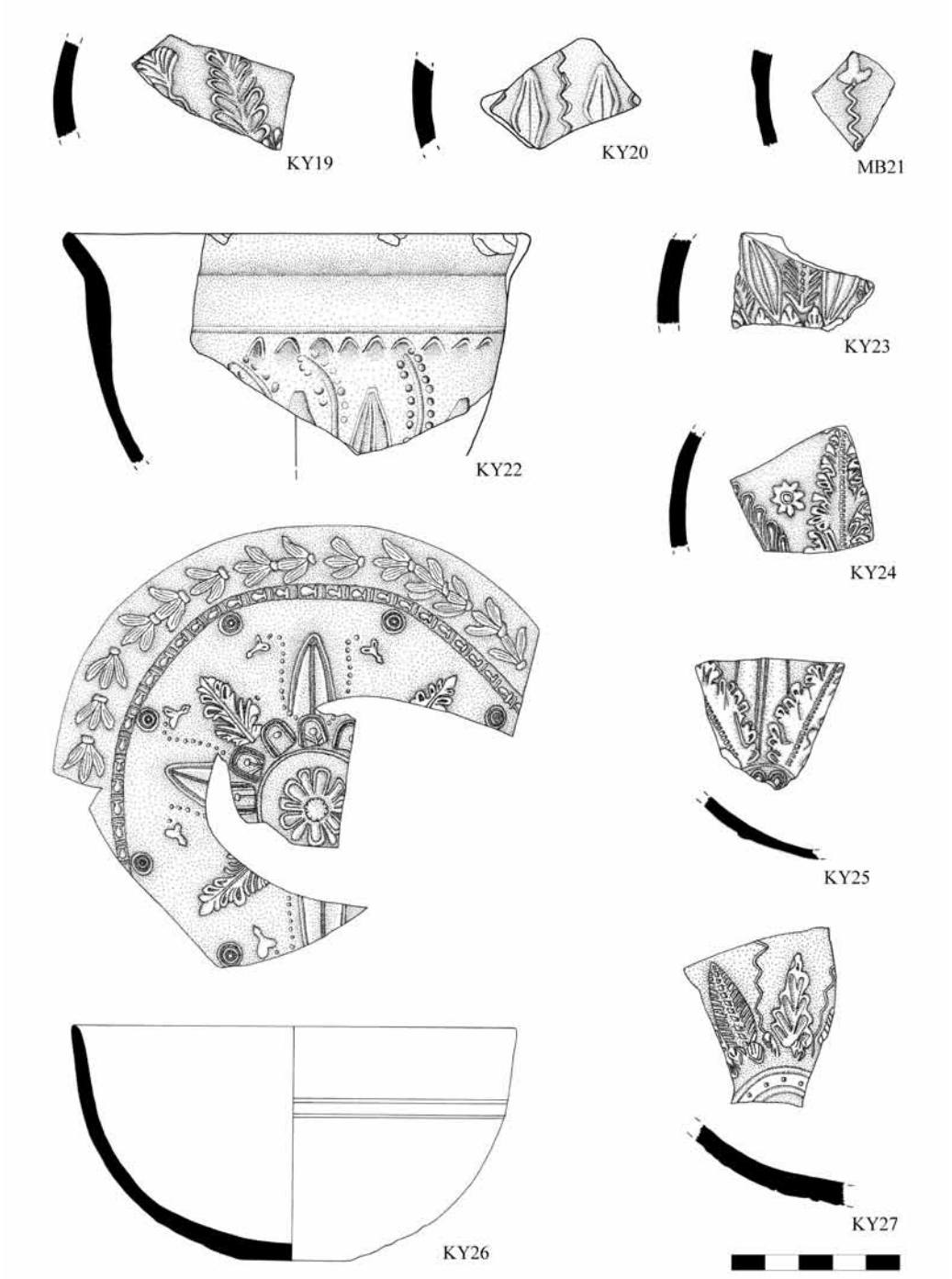

Fig. 7 Karışık Bitkisel Bezemeli Kaseler

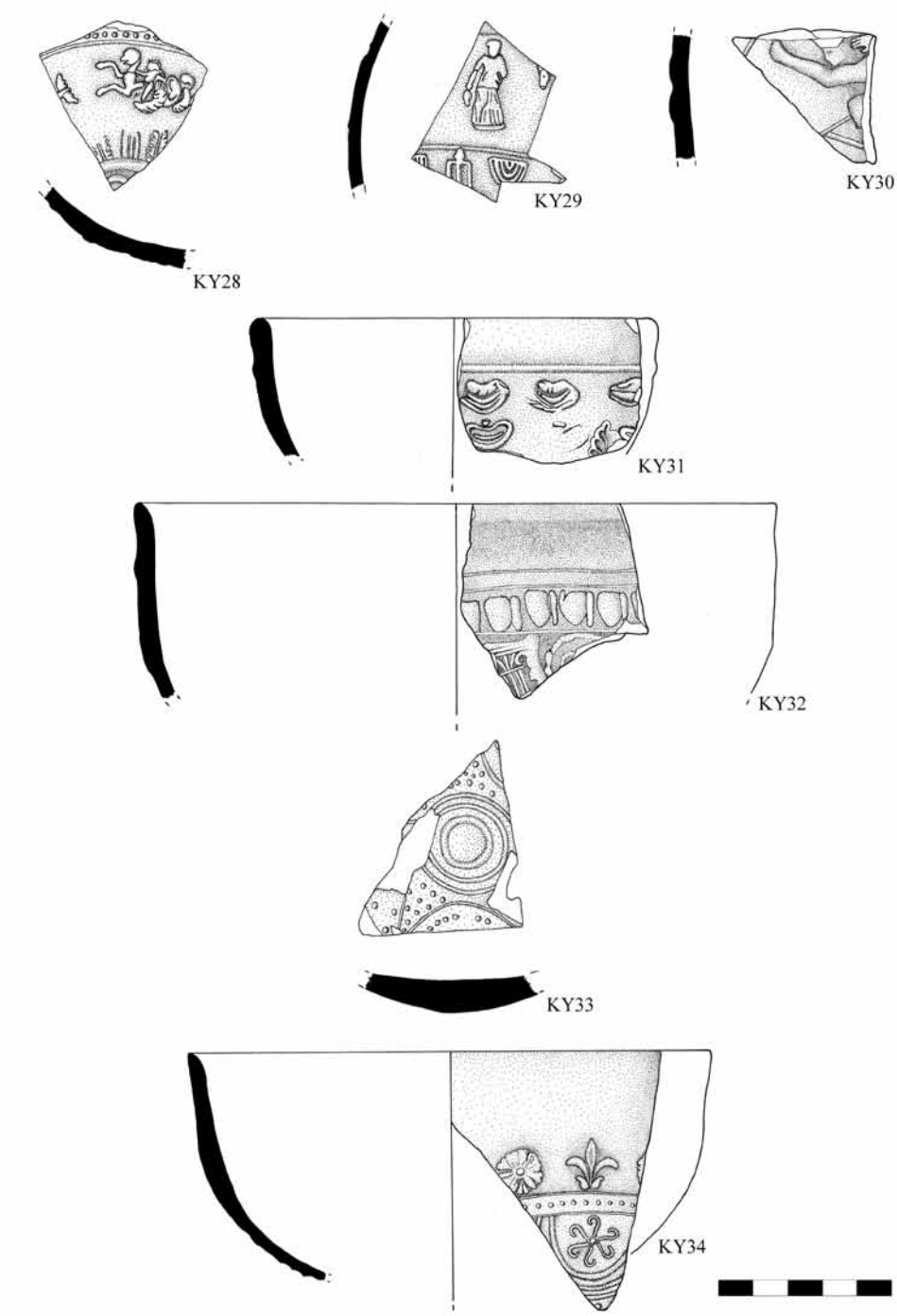

Fig. 8 Figürlü Kaseler ve Geometrik Bezemeli Kaseler

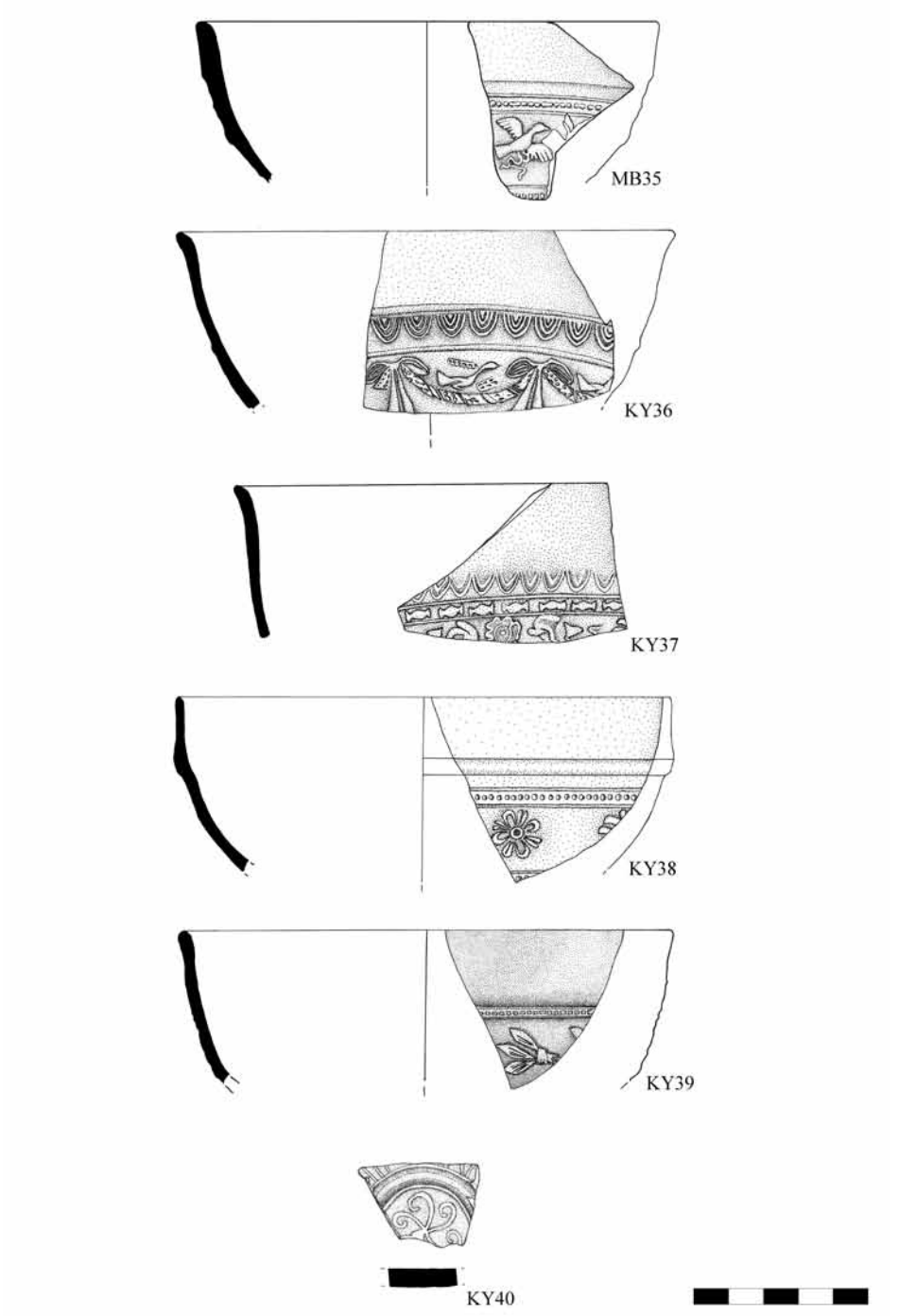

Fig. 9 Diğer Parçalar

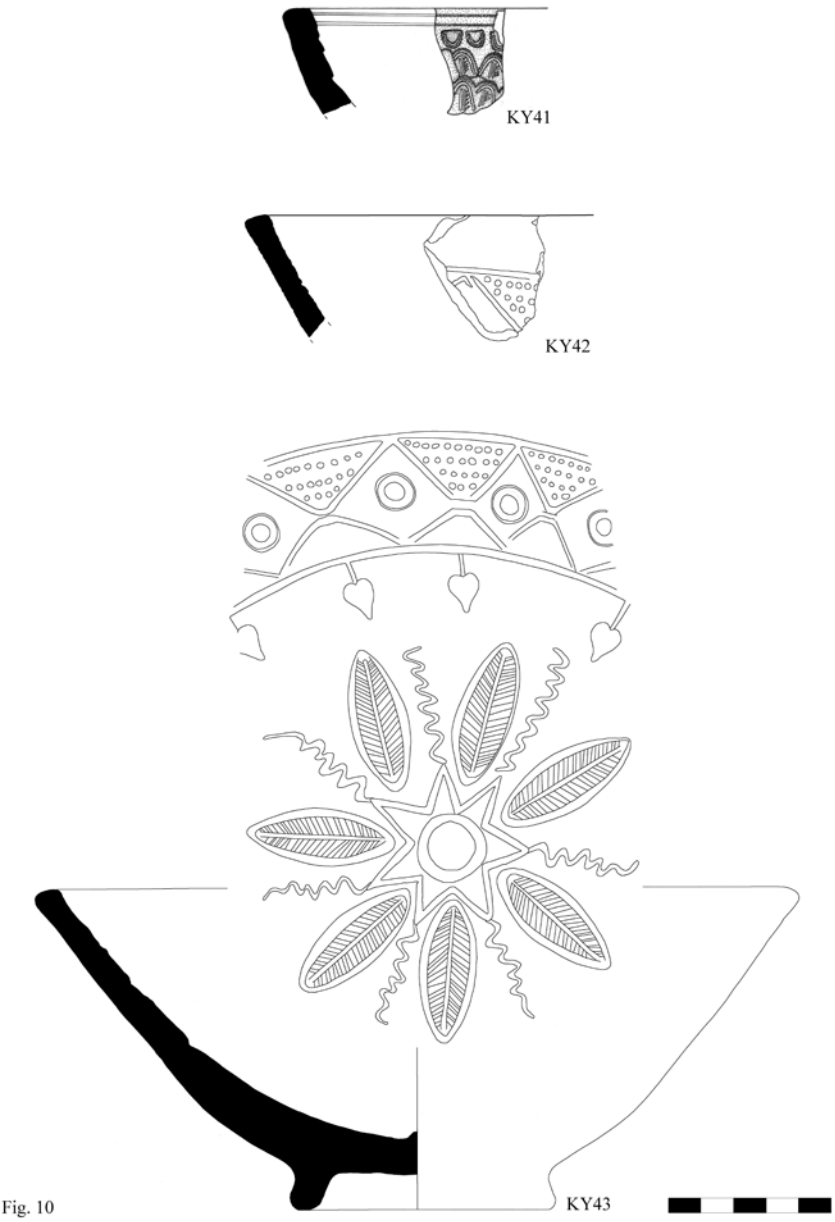

Fig. 10 Kalıp Parçaları

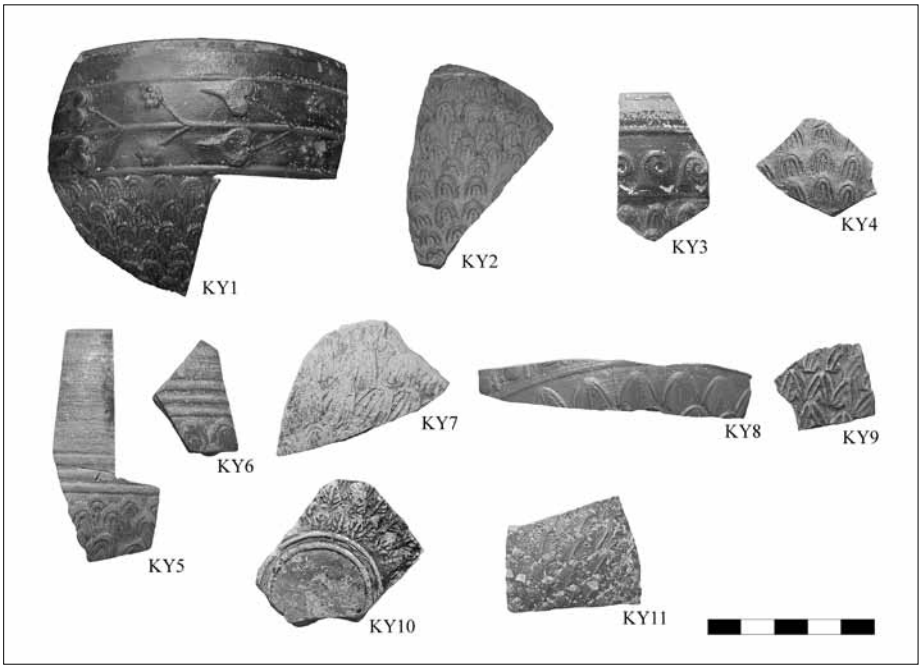

Fig. 11 Üst Üste Bindirilmiş Yaprak Bezemeli Kaseler

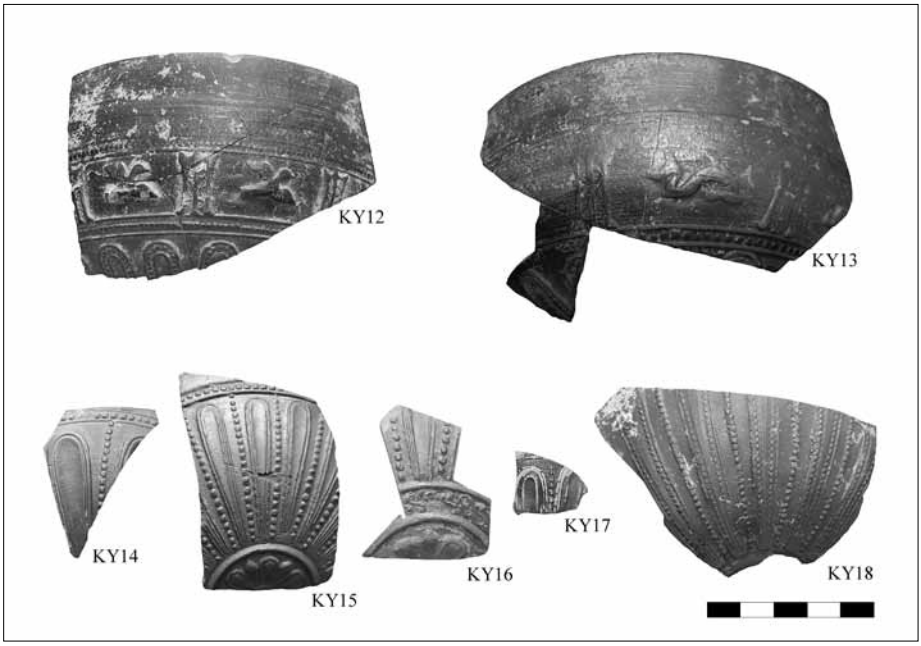

Fig. 12 Uzun Taç Yapraklı Kaseler

Fig. 13 Karışık Bitkisel Bezemeli Kaseler

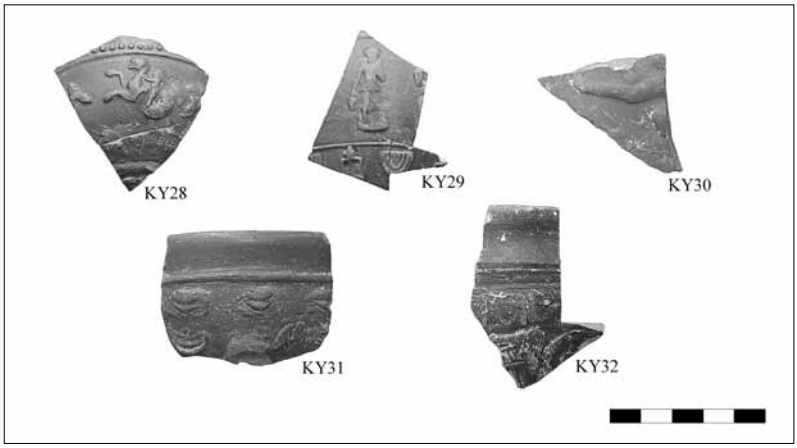

Fig. 14 Figürlü Kaseler

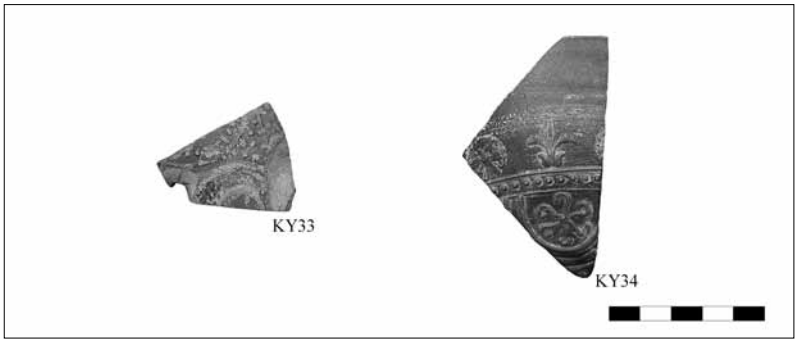

Fig. 15 Geometrik Bezemeli Kaseler

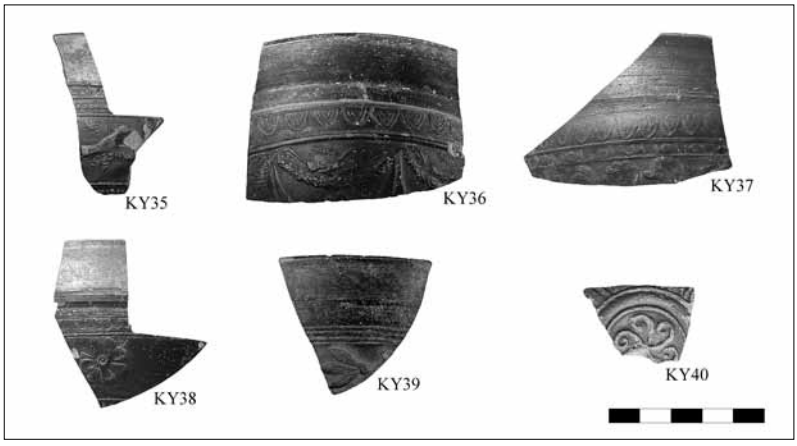

Fig. 16 Diğer Parçalar

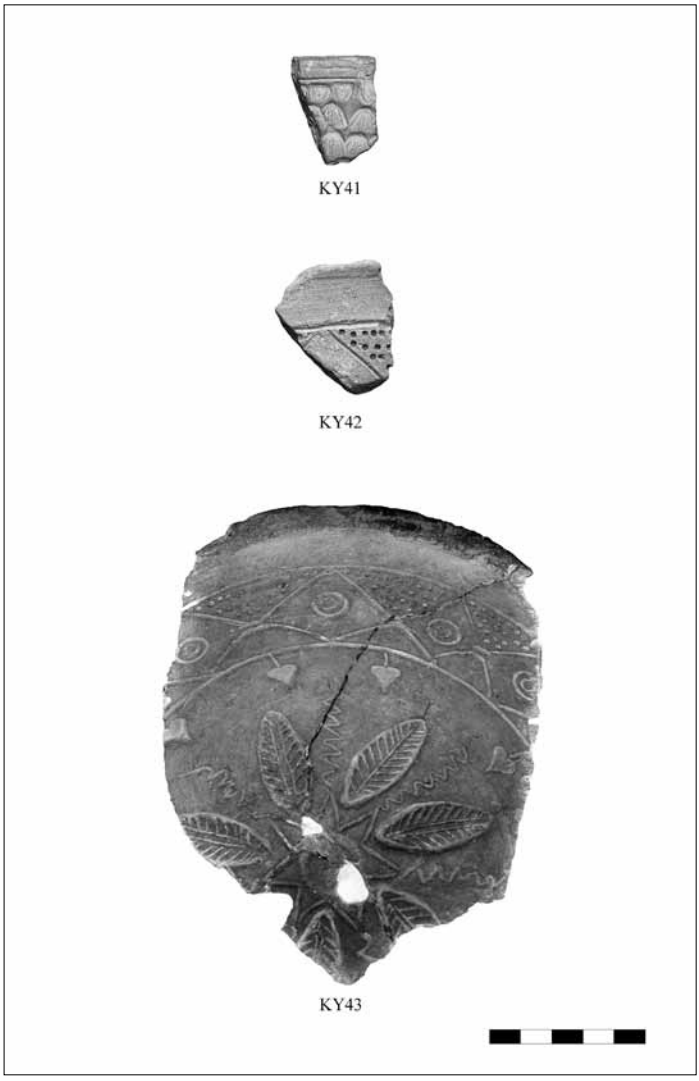

Fig. 17 Kalıp Parçaları